

Yhteyksiä Puolaan

Euroopan sydämessä sijaitseva Puola on kautta aikojen joutunut osallistumaan maanosamme keskeisiin tapahtumiin. Näin on myös nyt, kun vuosituhannen lähetessä loppuaan "uusi Eurooppa" on muotoutumassa. Tänä keväänä — pian Unkarin jälkeen — Puola on jättänyt anomuksensa liittyä EU:n jäseneksi, ja todennäköisesti jäsenyys toteutuu vuosikymmenen loppuun mennessä.

Suomella ja Puolalla on yhteisiä piirteitä. Molempien maiden siirtolaisuuden historia on samantapainen. Molemmat maat sijaitsevat idän ja lännen välissä ja ovat viime vuosina muuttuneet yhä enemmän maahanmuuttomaiksi. Molemmat haluaisivat liittyä EU:n jäseniksi. Tällä hetkellä yhteisiä ovat myös taloudelliset vaikeudet ja työttömyys. Puolan työttömyysprosentti on 16, ja eräillä entisillä kollektiivimaatalouden alueilla työttömiä on jopa kolmasosa väestöstä.

Siirtolaisuusinstituutilla on ollut yhteyksiä Puolaan vuodesta 1979, kun prof. Hieronim Kubiak Krakovasta, Jagiellonian yliopiston Polonia Instituutista, vieraili Turussa. Toht. Adam Walaszek, laitoksen nykyinen johtaja, on vierailut Turussa useasti, viimeksi syksyllä 1993, jolloin vierailuni ajankohdaksi sovittiin huhtikuu 1994.

Varsovan lentokentällä 10.4. minut otti vastaan toht. Roman Szul, vähemmistötutkija Varsovan yliopistosta. Tapasin sitten Varsovan yliopistossa vieraillessani prof. Antoni Kuklinskin aluetieteen laitokselta. Hän on halukas kehittämään tutkimusyhteistyötä Suomen kanssa bila-

teriaaliselta pohjalta. Saman toiveen esitti myös prof. Stanislaw Otok sosiaalimaantieteen laitokselta.

Varsovan yliopiston välittömässä läheisyydessä sijaitsee Puolan Tiedeakatemia, joka on erityisesti tutkimukseen keskittynyt instituutio. Täällä yhteyshenkilöni oli prof. Lodzimierz Mirowski, jonka olin tavannut kesällä 1991 Moskovan yliopiston siirtolaistutkimuskonferenssissa. Tiedeakatemiassa prof. Piotr Korcelli kertoi, että vielä 1980-luvulla Puola menetti yli miljoona ihmistä Länsi-Euroopalle ja valtameren taakse. Tämän hetken lähtijät ovat pääasiassa hyvin koulutettuja nuoria; tapahtuu ns. aivovuotoa. Kaikkiaan arviolta 10–12 miljoonaa Puolan lähes 40-miljoonaisesta väestöstä asuu ulkomailla ja Puolaan suuntautuu nyt melkoista paluumuuttoa. Mutta Puola on myös maahanmuuttomaa — siellä on arviolta 300 000 enemmän tai vähemmän laillisesti tullutta muuttajaa entisen NL:n alueelta. Rajojen avauduttua Puolasta on tullut myös läpikulkumaa, kun entisen NL:n alueella on kovaa muuttopainetta länteen.

Erittäin hyödyllistä tietoa Puolan oloista sain Varsovan Suomen suurlähetystöstä. Puolassa asuu noin 150 suomalaista. Varsova on tärkein suomalaisten asuinalue. Monet ovat naimisissa puolalaisen kanssa tai työskentelevät suomalaisten liikeyritysten palveluksessa. Suomessa asuu arviolta toista tuhatta puolalaista (Puolan kansalaisina pysyneitä on Väestörekisterikeskuksen mukaan noin 700).

UNHCR:n Varsovan aluetoimistossa (perustettu tammikuussa 1992) työskentelee suomalainen juristi Sirpa Rautio, joka kertoi minulle Puolan pakolaisasioista. Syyskuussa 1991 Puola allekirjoitti YK:n pakolaissopimuksen. Vuonna 1993 Puolasta haki turvapaikkaa vajaat 1 000 henkeä, joukossa 500 bosnialaista. Kun Saksa ja Itävalta ovat tiukentaneet rajavalvontaansa, yhä useammat turvapaikanhakijat joutuvat jäämään Puolaan.

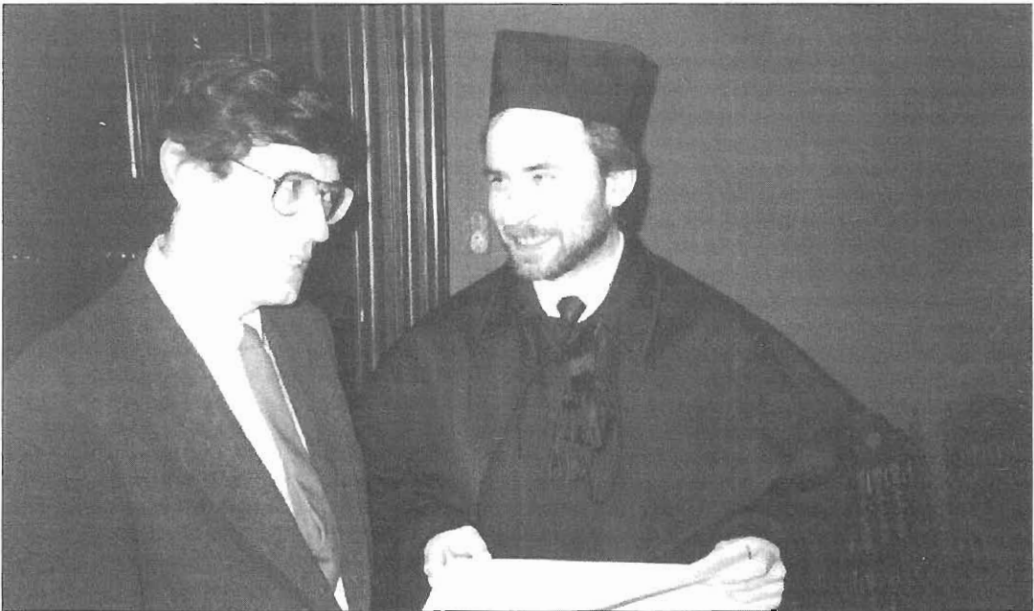
Matkani pääkohde oli Krakovassa Jagiellonian yliopistossa sijaitseva Polonia Instituutti, joka aloitti v. 1974 ensisijaisesti tutkimus- ja dokumentaatiolaitoksena, mutta on kehittynyt myös oppilaitokseksi, joka antaa opetusta erityisesti ulkopuolalaisille Puolan kielessä, historiassa ja kulttuurissa. Myös tutkimusten julkaisutoiminta on merkittävää. Johtaja, dosentti Adam Walaszekin mielestä on tärkeitä pitää tasapaino opetuksen ja tut-

kimuksen välillä. Instituutilla on myös hyvä kirjasto ja kasvava arkisto.

Mielenkiintoinen uusi tuttavuus oli toht. Jan Lencarnawitz, jonka tohtorinvihkimystilaisuuteen minulla oli kunnia osallistua Jagiellonian yliopistossa. Hän on tehnyt väitöskirjansa puolalaisesta sanomalehdistöstä Australiassa toisen maailmansodan jälkeen. Siihen liittyi kahden vuoden opiskelu Adelaiden yliopistossa. Hän on tervetullut lisä eurooppalaisten Australian siirtolaisuuden tutkijoiden joukkoon.

Jagiellonian yliopistossa vieraillessani keskustelimme myös siitä, että Polonia Institute liittyisi Euroopan siirtolaisuusinstituuttien yhdistyksen jäseneksi. Toivotamme Polonia Instituutin tervetulleeksi mukaan yhteistyöhömmme.

Olavi Koivukangas

Jagiellonian yliopiston johtaja, dosentti Adam Walaszek ja tohtoriksi vihitty Jan Lencarnawitz

Contacts with Poland

Poland, locating in the heart of Europe, has always been compelled to participate in the history of our continent. So again now, when by the close of the millennium a "New Europe" is taking shape. This spring — soon after Hungary — Poland has applied for the membership of the European Union, and most likely will be accepted by the end of this decennium.

Finland and Poland has many common features. The migration history of the two countries is very much similar. Both countries lie between East and West and have both changed to become lands of immigration during the past few years. Both countries also would like to join the EU. For the moment similar problems are also the economic depression and unemployment. In Poland there are 16 per cent unemployed, and in some areas, especially in the former collective farming, as much as one-third of the people are unemployed.

The Institute of Migration has had contacts with Poland since 1979, when Prof. Hieronim Kubiak from the Polonia Institute, the Jagiellonian University, Cracow, visited Turku. Dr. Adam Walaszek, the present Director of the Institute, has been a frequent visitor to Turku, the last time in the fall of 1993, when we decided on the date for my visit April 1994.

At the Warsaw Airport on 10.4. I was met by Dr. Roman Szul, a minority researcher from the University of Warsaw. Then I met with Prof. Antoni Kuklinski from the European Institute for Regional and Local Development. He would like to have research co-operation with Finland bilateral-

ly. A similar wish was expressed also by Prof. Stanislaw Otok from the Department of Social Geography.

Near the University of Warsaw is located the Polish Academy of Sciences, mainly concentrating on research. Here my contact was Prof. Włodzimierz Mirowski, whom I had met at a migration research conference in Moscow in 1991. I was informed by Prof. Piotr Korcelli, the Academy of Sciences, that in the 1980's Poland lost more than one million emigrants to West-Europe and overseas. For the moment the emigrants are mainly young and well-educated, i.e. a brain drain is taking place. Altogether about 10–12 millions of the nearly 40 million Polish population is living abroad, and consequently many Poles are now returning back to Poland. But Poland is also a land of immigration — there is about 300 000 more or less legal arrivals from the former Soviet Union. Since the borders have opened Poland has also become a transit country for people aiming West.

I was provided by useful information by the Finnish Embassy in Warsaw. In Poland there are about 150 Finns, Warsaw being the major place of residence. Many Finns are married to Poles or work for Finnish companies in Poland. In Finland there are over 1 000 Poles, of these 700 Polish citizens.

In the UNHCR Warsaw Office works a Finnish Protection Officer Ms Sirpa Rautio, who kindly told me about the refugees in Poland. In September 1991 Poland signed the UN Refugee Agreement. In 1993 nearly 1 000 persons applied for asylum in Poland, including 500

persons from Bosnia. As Germany and Austria has tightened their border control, more and more refugees have to stay in Poland.

The main target of my visit in Cracow was the Polonia Institute at the Jagiellonian University. The Institute started in 1974 first of all as a research and documentation center, but has developed also to an educational institution teaching especially Poles from abroad and their descendants the Polish language, history, and culture. The Institute has also an extensive publishing activity. The Director Doc. Adam Walaszek considers it important to have a balance between teaching and research. The Institute has a good Library and growing Archives.

An interesting new acquaintance was Dr. Jan Lencarnawitz, whose doctoral installation I had the pleasure to participate at the Jagiellonian University. He has written his Ph. D. Thesis on the Polish press in Australia after World War II. This included two years's study at the University of Adelaide. He is a welcome addition to the group of European researchers interested in Australian immigration.

While at the Jagiellonian University we also discussed that the Polonia Institute should join the Association of European Migration Institutions. We wish the Polonia Institute welcome to join our co-operation.

Olavi Koivukangas

The Polonia Institute, Jagiellonian University, lies on the top of a beautiful hill six kilometres outside Cracow